

RESPONDOWAĆ (19) *vb impf*

Wszystkie samogłoski jasne.

inf respondować (14). ◇ *praes 3 sg* odpowiada (1). ◇ *3 pl* odpowiadają (1). ◇ [*praet 2 sg m* odpowiadałeś.] ◇ *imp 3 sg* niechaj odpowiada (1). ◇ [*con 3 sg m* by odpowiadał. *n* by odpowiadało. ◇ *3 pl m pers* by odpowiadali. ◇ *impers praet* odpowiad(a)no.] ◇ *part praes act* odpowiadając (2).

Sł stp, Cn, Linde brak.

1. Odpowiadać [*respondeo* – odpowiem *Mącz 410b, Calep; odpowiadam komu na co* – *respondeo Cn*] (11) :

Przen (1) : bo wżytko czyście by sie iedno czo dziś poiawilo czegochmy wczorá nie widzieli. A co ná to czyście wynidzie/ to iuz tám mieżek niechay reŝponduie. *RejZwierc 58.*

a. [Odpowiadać listownie:

respondować czemu [= *na co*]: Na pisanie W(aszej) M(iłości) wołá się potym rozmowić, bo teraz ani czas po temu, ani tego potrzeba skoro respondować tym nowinam *ListyPol III 1551/167.*

Zwrot: »respondować na pisanie [czyje]«: Dane są nam w tych dniach od TM dwa listy na których odpowiadałeś TM na pisanie nasze *ListyZygmAug 1568/541.*]

b. W polemice religijnej (1) : ofiaruję się/ [...] z parą tylko towarzyszow: dla znáydowania mieyc potrzebnych/ reŝpondowác/ y dác wywod z pińmá święte⁸⁰ [...] o wżytkim [...] w czym się od nas rozniá Aduerfarze. *PowodPr 47.*

c. Odpowiadać przed sądem [*odpowiadam u prawa, bronię się; stanąć u prawa, stawić się* – *respondere Cn*] (9) :

respondować o kogo, o co (3): O którą winę od Poborce pozwány/ powinien będzie reŝpondowác/ y tę winę odłożyć. *SarnStat 346 [idem [UniwPobor]]*; áby káždy o kmiećia o poddaného y wżelákiego zbiegłego rodzicá/ y ługę [...] powinien był reŝpondowác *SarnStat 1178, 394; [UniwPobor 1581 228]*.

respondować za kogo (1): (*nagł*) Zá Pińárzá Stároftá łam reŝponduie. (–) ALe ftároftowie będą mogli mieć Pińárze Duchowné/ gdyż zá wyłtepkí pińárzkie łami odpowiadác będą powinni *SarnStat 489.*

respondować gdzie [= *przed jakim sądem*] (5): *ZapKościar 1585/58; A impoffessionatus* taki w Grodzie álbo ná Trybunale ma reŝpondowác *SarnStat 239; A v kogoby sie taki zbieg nálazł/ áby ten powinien był in foro Castrenfi reŝpondowác SarnStat 1178, 394, 416; [AktaSejmikPozn 1592/160]*.

Zwrot: »respondować przed sądem« (1): który [*instygator*] ma łtánąc y reŝpondowác tám przed ładem Trybunálńkim/ y we wżytkim wŝprawiedliwić sie *sub poena bannitionis SarnStat 416.*

α. O Sądzie Ostatecznym [*gdzie* (= *przed jakim sądem*)] (1) : Bo on łędzya łeymowy inák będzie rżądził/ Ktory ápellácie wieczne będzie łądził. [...] Ale pewnie nie w kmiotki/ lecz iáko gołotá/ Muśiłz thám reŝpondowác/ á oná niecnotá Teraz sie tám okaże *RejWiz 122v.*

2. Zdawać sprawę, rozliczać się [*iszczę się komu, uiszczać się; sprawuję się o co komu, abo czego, wywodzę się z czego, odpowiadam na co* – *respondeo Cn*] (7) :

respondować z czego (1): Pánowie będą powinni przełtrżégác/ áby we wżytkich łprawách/ nic sie nie dżiało [...] przeciw práwu poŝpolitému/ z czego potym będą powinni reŝpondowác/ ná Séymie Wálnym *SarnStat 39.*

[Zwrot: »[za co] Bogu respondować«: Ale coż im [rzymskim katolikom] do naszej wiary i sumnienia? Jeśliż nie chcemy słuchać Ich Mości bajania, Wszak za to nie powinni Bogu respondować *Apolog* 26.]

a. Wyliczać się, rozliczać się z sum pieniężnych [iszczę się komu, uiszczam się – respondeo Cn] (6) : pan siedząc łyczka/ łpluwa/ [...] Oblicza łie s káletą nie chce respondować/ Muśi iey dác ná kwity gdy nie máłz co łchowác. *RejWiz* 6v; ma bydź cognicia o tym/ coby im łłuznie winno było/ [...] y tym co wedle łiftow mieli respondować/ to wżyłtko ma bydź defálkowane *SarnStat*1205.

respondować z czego (3): *RejZwierc* 38v; gdyż dożywočia przedtym nádáné/ [...] w cále [...] nie respondując z nich nic/ áni dáiąc/ dżierzáné bydź máią. *SarnStat* 1205; *VotSzl* B3; [*LustrPodl* 31; A Celnicy Koronni máią *fideliter* przed poborem pokázác z regeltrow łwych komor pogranicznych/ wiele wybráli od tákich towarow/ według czego y Poborcy będą powinni respondować z czwartego grołzá. *UniwPobor* 1593 A4]. Cf [respondować z czego do czego; z czego komu]; Zwrot.

[respondować z czego do czego: *ŹródłaEkMalb* II 37; aby z nich [dóbr Rzeczypospolitej] zarazem i K.J.M. do stołu, i R.P. do Rawy tenutarze respondowali. *AktaSejmikPozn* 1590/101.

respondować z czego komu: w który [most] KJM dzisiejszy raczył dác przywilej mieszczanom, iż z niego nie respondują staroście *LustrMaz* II 139; *TestEwang* 1599/89.

respondować na co: isz ýa bendę powýnien placicz ratha themu to sinowczowý swemu według summy w sapisie, a ýa na kazdą summe respondowacz powýnien *KsięgaSądTrześ* 1579 nr 1311.]

Zwrot: »respondować do skarbu« [w tym: [z czego]] [szyk zmienny] (1): *SarnStat* 367; [Dali sprawę poddani, iż przedtym bywało tych karczem na tamtych siedliskach niemało, z których nie wiemy, jeśli do skarbu KJM respondowano albo nie *LustrPodl* 42; *LustrRus* II 186].

Szeregi: »(nie) respondować i (ani) dawać« [szyk zmienny] (1): *SarnStat* 1205; [Której majątności ma ona [małżonka] ze wszytkiemu pożytki do żywota swego używać, nie będąc powinna nic z niej dawać i respondować [!] działkom moim *TestEwang* 1599/89].

»płacić i respondować« (1): tedy piąty połsefor iuz powinien Quártę płácić y respondować do łkarbu wedle przywileiu łwégo *SarnStat* 367.

»wyliczać się albo respondować« (1): Nuż záłię ápellácie ná Seymiech álbo ná wiecoch wypráwować/ álbo łie s poborow wylicząc/ álbo iáko mowią respondować *RejZwierc* 38v.

3. [Być właściwym, odpowiednim dla czegoś [respondeo Łac sr] [czemu]: ábyłmy łtárego człóweká zwłoczyli z iego poządliwóściami w nowości żywotá chodząc/ áby vbior tho ielt obcowanie náłze ták zacnemu záwołaniu náłzemu respondowało. *FalcSpr* 120.]

4. Być taki sam pod jakimś względem [przypodobywam się komu (od podobieństwa) – respondeo Cn] [[komu],czemu] (1) : Korzec do síewu/ do żywności włzelákich [...] ma bydź v káždego Páná iednáki w káždym folwárku/ nie respondując targowemu áni Woiewodzemu: bo to u łiebie w domu może połtánowić iáko chce *GostGosp* 156; [á iż zoná iego czystá páni, nie bárzo téż dobrze zdrowá, máło nie záwždy mu na drugim łóžku respondeie, nárzékáiąc ácz ná serce y ná głowę bárzo [...], téż przypadki iedno wždy nie ták vstáwiczné, iáko y sam iegomość cíérpi. *OczkoPrzymiot* 212].

5. [*O instrumencie strunowym: brzmieć, rezonować: á iáko ná lutni stroná pod pálcem respondowác álbo wdzięczno brzmieć nie może, ieśli tey strony ládá co w progu doléga, tákże ta hármonia ciáá náfzého [...] OczkoPrzymiot 194.*]

Cf [**RESPONDUJĄCY**]

LWil